

POSUDEK

Weber, Petr: Bokassův režim: charakter středoafriického politického režimu v letech 1966-1979. Hradec Králové: Filozofická fakulta: Diplomová práce, 2015. 85s.

Diplomant si vybral velmi zajímavé a navíc stále aktuální téma, charakter politického režimu v jedné vybrané africké zemi, Středoafriické republice. Tato země prošla obtížným post-nezávislostním vývojem, kdy se s tichou podporou francouzské vlády k politické moci dostal diktátor Bokassa, který v zemi nastolil výrazně nedemokratický režim založený na personální vládě s výraznými rysy osobní diktatury. A právě charakter tohoto režimu se stal středem hlavního zájmu autora této diplomové práce.

Práce je vymezena jak časově (vláda Jeana Bédela Bokassy v letech 1966 až 1979), tak geograficky (Středoafriická republika). Téma je z hlediska teorie nedemokratických režimů velmi zajímavé, protože se vede rozsáhlá odborná diskuse, zda některé personální režimy v Africe měly či neměly sultanistický charakter. J. Linz s Chebabou, kteří rozpracovali teorii sultanistických režimů, ve svém přehledu neuvádí ani jednu africkou zemi, přestože zejména tři africké země (Středoafriická republika za Bokassy, Uganda za vlády Idi Amina a Rovnicková Guinea za vlády Nguemy) zřejmě naplňují řadu rysů charakteristických pro sultanistické režimy. Z tohoto pohledu jde tedy o aktuální téma, přestože se autor zabývá problematikou ze 70. let minulého století. Hlavním cílem diplomové práce je odpovědět na výzkumnou otázku, zdali personální režim Jeana Bédela Bokassy mezi lety 1966 a 1979 naplňuje rysy sultanistického režimu.

Vzhledem k tématu diplomové práce je výzkum logicky zakotven v obecné teorii nedemokratických režimů, přičemž ve zvláštní kapitole je věnována zvláštní pozornost sultanistickým režimům. Autor představuje nejen současné koncepty sultanismu, ale krátce se vrací k Weberovskému pojetí. Jeho hlavní pozornost je zaměřena na kritéria sultanistických režimů, jak je definoval Linz ve svých zásadních typologiích politických režimů. Autor v dílčích kapitolách definuje všechny charakteristické rysy, osobní vládu, fúzi veřejného a soukromého prostoru, svévolné vládnutí a nepředvídatelnost výkonu politické moci, ideologickou neukotvenost režimu, kult osobnosti, dynastické tendence, nepotismus, korupci a občasnou manipulativní mobilizaci.

Autor v úvodu definuje jednoduchou hypotézu, podle které se domnívá, že Bokassův režim skutečně naplňuje definiční znaky sultanistického režimu. Pravost hypotézy pak testuje na základě ověřování přítomnosti či absence charakteristických znaků sultanismu za vlády Bokassy. Z hlediska metodologie výzkumu diplomová práce představuje klasickou jedno-případovou studii politického režimu v období Bokassovy vlády v letech 1966 a 1979. V rámci této případové studie autor analyzuje výskyt jednotlivých charakteristických rysů sultanistické formy vlády definovaných v teoretické části (vycházející z Linzovy teorie sultanistických režimů), které následně kvantitativně vyhodnocuje s pomocí stupnice míry jejich přítomnosti. Na základě této kvantitativní metody se pak autor snaží potvrdit, či vyvrátit svou hypotézu. Zvolená metodologie výzkumu (obsahující samozřejmě i empiricko-analytický přístup a deskripci) plně odpovídá tématu diplomové práce.

Diplomová práce je rozdělena na dvě hlavní části – teoretickou a analytickou. V teoretické části práci autor definuje nedemokratický režim, následně představuje typologii nedemokratických politických režimů a jejich sub-typů, přičemž se především opírá o typologii J. Linz, i když se opírá i o řadu dalších zahraničních autorů (Cooper, Reid, Ilife a další). Zvláštní pozornost je pak věnována charakteru sultanistických režimů a jejím rysům. Na teoretický rámec výzkumu navazuje zevrubná analýza středoafriického politického režimu za Bokassovy vlády. Je velmi pozitivní, že autor se snažil o důsledné propojení teoretické a analytické části diplomové práce, když (po nezbytném historickém přehledu politického vývoje Středoafriické republiky) je další struktura případové studie členěna podle v teorii definovaných kritérií. Autor tak

bezprostředně hodnotí dílčí rysy Bokassovy personální vlády a vytváří si tak věrohodný odrazový můstek k zodpovězení hypotézy.

Úvod (přestože se zdá na první pohled poměrně krátký) i závěr splňují formální náležitosti a obsahují všechny nezbytné informace. Bohužel analýza současného stavu výzkumu je spíše jen přehledem použité literatury než zevrubnou analýzou. Autor tento nedostatek pak částečně napravuje v teoretických kapitolách, nicméně stále chybí zevrubnější vhled do zpracování problematiky Středoafričké republiky. Struktura diplomové práce je logická, všechny kapitoly mají v textu své místo a vytváří kompletní mozaiku dané problematiky.

Určité připomínky by mohly padnout v souvislosti s literaturou a prameny. Autor používá některé francouzské zdroje, nicméně vláda Bokassy je velmi oblíbeným tématem řady dalších autorů. Za velký nedostatek však považuji, že se autorovi nepodařilo získat zásadní publikaci Jacksona a Rosberga „Personal Rule in Africa“, která by určitě vnesla zejména do teoretické části, zajímavé pohledy. Citovaná kapitola obou autorů mohla nahradit tento nedostatek jen velmi částečně.

Naopak velmi pozitivní je autorova schopnost interpretovat, analyzovat a kriticky hodnotit jednotlivé informace, propojit teorii a případovou studii a především správně argumentovat z pohledu cíle výzkumu a stanovené hypotézy.

Po formální stránce je diplomová práce v pořádku, i když se autor nevyhnul některým nepřiliš častým překlepům a gramatickým chybám. Stylisticky je diplomová práce na poměrně kvalitní úrovni. Celková úprava textu je dobrá.

Práce podle mého názoru splňuje všechny předpoklady pro diplomovou práci, autor se zhostil teoretického zakotvení a velmi smysluplně ho propojil s případovou studií. Z těchto důvodů práci doporučuji k obhajobě.

Doc. PhDr. Vlastimil Fiala, CSc.

V Olomouci dne 19. srpna 2015